

POSTANOWIENIE

Dnia 10 września 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Bohdan Bieniek

w sprawie z wniosku J. M.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w W. o emeryturę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 10 września 2019 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 12 lipca 2018 r., sygn. akt III AUa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od wnioskodawcy na rzecz organu rentowego
kwotę 240 (dwieście czterdzieści) zł tytułem zwrotu kosztów
procesu w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w (...), wyrokiem z dnia 27 września 2017 r., oddalił apelację J. M. od wyroku z dnia 20 września 2016 r., którym Sąd Okręgowy w W. oddalił jego odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, I Oddział w W. z dnia 8 kwietnia 2016 r. odmawiającej prawa do emerytury w niższym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnych warunkach.

Sąd Apelacyjny zaaprobował ustalenia, że we wrześniu 1979 r. odwołujący się zawarł umowę o pracę z Rolniczą Spółdzielczą Produkcyjno-Usługową w R. na stanowisku ślusarza - spawacza. Następnie uchwałą Walnego Zgromadzenia Członków Spółdzielni z dnia 26 października 1979 r. został członkiem Spółdzielni,

zobowiązując się do wniesienia wkładu pieniężnego oraz pracy w okresie trwania członkostwa.

Dalej Sąd odwoławczy stwierdził, że w świetle dowodów (dokumenty z akt osobowych) nie można stwierdzić pozorności członkostwa w RSP, a zatem odwołujący się nie wykazał wymaganego prawem okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach.

W skardze kasacyjnej od powyższego wyroku wnioskodawca zarzucił naruszenie prawa materialnego, to jest: art. 83 § 1 k.c. w związku z art. 18 Prawa Spółdzielczego oraz art. 22 § 1 k.p. w związku z art. 184 i 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2018 r., poz. 1270, dalej ustawa emerytalna). Skarżący podniósł ponadto zarzut naruszenia przepisów postępowania, które to uchybienie mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy, to jest: art. 328 § 2 k.p.c.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wnioskodawca uzasadnił występowaniem istotnego zagadnienia prawnego sprowadzającego się do odpowiedzi na pytanie: czy art. 22 § 1, art. 3 k.p. są przepisami szczególnymi do art. 157, 155 § 1 i 2 oraz art. 158 § 1 i 2 ustawy z dnia 16 września 1982 r. Prawo Spółdzielcze, to znaczy osoba będąca formalnie członkiem RSP, świadcząca pracę w sposób ciągły, każdego dnia roboczego, pod kierownictwem pracodawcy ze stałym wynagrodzeniem może być uznana za pracę w szczególnych warunkach w rozumieniu przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze, w świetle przepisów Konstytucji (art. 2, art. 65 ust. 1 i art. 67 ust. 1).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (pkt 4).

W związku z tym wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy. Wniesiona w sprawie skarga kasacyjna zawiera wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania uzasadniony występowaniem w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, ale brak jest podstaw do przyjęcia, że skarżący zdołał wykazać istnienie tej przesłanki. Sformułowanie istotnego zagadnienia prawnego w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. powinno przybrać postać porównywalną z formułowaniem zagadnienia prawnego budzącego poważne wątpliwości, o którym stanowi na przykład art. 390 § 1 k.p.c. Chodzi więc o przedstawienie wyraźnych wątpliwości co do określonego przepisu (normy) lub zespołu przepisów (norm), albo szerzej i bardziej ogólnie – wątpliwości co do pewnego uregulowania prawnego (instytucji prawnej). Z przedstawionego przez wnoszącego skargę istotnego zagadnienia prawnego musi jednak wynikać, jaki jest konkretny problem prawny, na czym polegają istotne wątpliwości (na przykład interpretacyjne). Sformułowane zagadnienie winno odwoływać się w sposób generalny i abstrakcyjny do treści przepisu, który nie podlega jednoznacznej wykładni, a którego wyjaśnienie przez Sąd Najwyższy przyczyni się do rozwoju jurisprudencji i prawa pozytywnego.

Warunków tych nie spełnia pytanie sformułowane przez skarżącego. W orzecznictwie Sądu Najwyższego jednolicie przyjmuje się, że pozostawanie członka rolniczej spółdzielni produkcyjnej w ważnym stosunku członkostwa wyklucza przyjęcie, że pozostaje on z tą spółdzielnią w stosunku pracy. Jedynie wtedy, gdy zostanie ustalone, że stosunek członkostwa został nawiązany wyłącznie formalnie, to znaczy bez zamiaru jego faktycznej realizacji i bez możliwości korzystania z uprawnień przyznanych członkom rolniczych spółdzielni produkcyjnych, na podstawie Prawa spółdzielczego, możliwe jest stwierdzenie pracowniczego charakteru zatrudnienia spółdzielcy. Jest to konsekwencją przyjęcia, że przystąpienie do spółdzielni miało charakter pozorny, a w rzeczywistości strony porozumiały się co do tego, że zatrudnienie będzie wykonywane na podstawie umowy o pracę - art. 83 § 1 k.c. (por. wyroki Sądu Najwyższego: z 25 stycznia

2005 r., I UK 142/04 i z 25 kwietnia 2012 r., I UK 383/11). Sądy pod tym kątem zajmują się zatem badaniem faktycznego charakteru stosunku prawnego nawiązanego z rolniczą spółdzielnią produkcyjną. Podkreślić przy tym należy, że w okolicznościach faktycznych niniejszej sprawy problem jedynie pozornego nawiązania stosunku członkostwa w ogóle nie występuje, bowiem z ustaleń Sądu wynika, że skarżący korzystał z praw i podporządkowywał się obowiązkom płynącym z tego stosunku, co jak już powiedziano wyklucza stwierdzenie, że stosunek członkostwa w rolniczej spółdzielni produkcyjnej został nawiązany jedynie pozornie.

Przedmiotowej oceny nie zmienia odwołanie się do przepisów Konstytucji RP. Po pierwsze, problem dotyczący przyznania prawa do emerytury w odniesieniu do pracowników był przedmiotem oceny Trybunału Konstytucyjnego (zob. wyrok z dnia 10 lipca 2008 r., K 33/06, OTK-A 2008 nr 6, poz. 106). Po drugie, rozstrzygnięcie sądów powszechnych nie narusza prawa do zabezpieczenia społecznego, lecz ocenia je w perspektywie tytułu ubezpieczenia społecznego, który takiego uprawnienia nie przewiduje. Po trzecie, wolność wyboru i wykonywania zawodu (art. 65 Konstytucji) nie jest adekwatną miarą oceny spornych okoliczności, skoro ustalenia sądów opierają się na ustaleniu dobrowolnego przystąpienia wnioskodawcy do określonego reżimu prawnego (członkostwa w RSP). Zatem to nie działania organów państwa (ich emanacji) doprowadziły do braku możliwości otrzymania emerytury.

Skarżący nie wykazał zatem potrzeby rozpoznania jego skargi kasacyjnej, wobec czego Sąd Najwyższy postanowił jak w sentencji (art. 398⁹ § 2 k.p.c. i art. 398²¹ w związku z art. 108 § 1 k.p.c.).